

SAF-projekt: Ny markedsnotering for smågrisemarkedet

Af: NIN/MF/MS

Slutrapport

Sammendrag

Baggrund

Baggrunden for projektet var at se på, om det kunne være muligt at udvikle forslag til en ny dansk smågrisenotering til erstatning for nuværende puljepris og måske beregnet notering, som står på en solid basis og afspejler de faktiske og nye markedsvilkår for danske smågrise. Den nye smågrisenotering skulle afspejle de faktiske markedsvilkår bedst muligt.

Landsforeningen af Danske Svineproducenter har de seneste syv år udarbejdet en løbende markedsovervågning af de centrale smågrisemarkeder for danske smågrise og haft løbende drøftelser med de centrale aktører for omsætning af smågrise i Europa.

Markedet driller i perioder den danske slagtesvineproduktion, og flere integrerede producenter fristes til eksport af deres smågrise istedet for at indsætte dem i slagtesvinestalden.

Formål

At udvikle forslag til en ny dansk smågrisenotering til erstatning for nuværende puljepris og måske beregnet notering, som står på en solid basis og afspejler de faktiske og nye markedsvilkår.

Konklusion

En fair, gennemsigtig og troværdig smågrisepris er helt central for et tillidsfuldt samarbejde. Derfor er den beregnede notering også udviklet for mange år siden og er det bedste grundlag for en dansk retfærdig markedspris, men den store eksport betyder, at danske smågrise i dag prisfastsættes ud fra markedsforhold i hele Europa. I det marked vurderes Nord-West notering og SPF-puljeprisen at være det bedste udgangspunkt i dag for danske smågrise. Det har ikke været muligt at finde forbedringer til den beregnede notering, som således bedre kan rumme de typiske markedsforskydninger mellem forår og efterår.

Indledning

Formålet med projektet var at se på, om det kunne være muligt at udvikle forslag til en ny dansk smågrisenotering til erstatning for nuværende puljepris og måske beregnet notering, som står på en solid basis og afspejler de faktiske og nye markedsvilkår. Den nye smågrisenotering skal afspejle de faktiske markedsvilkår bedst muligt.

Landsforeningen af Danske Svineproducenter har de seneste syv år udarbejdet en løbende markedsovervågning af de centrale smågrisemarkeder for danske smågrise og haft løbende drøftelser med de centrale aktører for omsætning af smågrise i Europa.

Projektet beskriver, hvordan smågrisenoteringer er fastlagt i de vigtigste svineproducerende lande i Europa, som f.eks. Tyskland, Holland, Spanien, Frankrig, Polen og Danmark. Disse fremgangsmåder er igennem projektet evalueret med henblik på at udarbejde et forslag til en ny, fair smågrisenotering i Danmark, som forener de bedste egenskaber, og som således har potentiale til at få stor accept i hele branchen.

Processen/fremgangsmåden

I processen er der foretaget en screening af diverse noteringer i EU og også taget kontakt til de enkelte lande med henblik på at indsamle information omkring landenes noteringer.

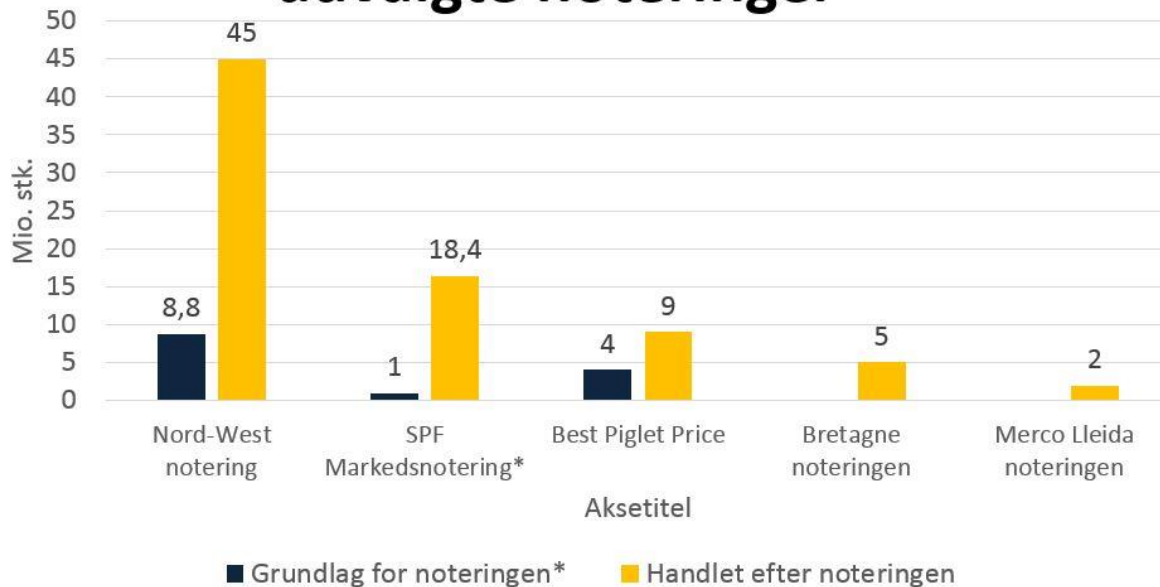
Udover noteringer i Danmark, Tyskland og Holland, er en række øvrige noteringer i EU blevet belyst under projektet – dette være sig noteringer i lande som: Polen, Spanien, Frankrig og Italien.

Disse noteringer anses ikke som værende væsentlige i forhold til prisfastsættelsen på de smågrisenoteringer, og derfor henvises der til bilagsmaterialet omkring netop disse for yderligere information.

Studietur til Tyskland - Nordvest og Holland - Best Piglet price sammen med Ddvalget bag den beregnede notering. Her blev de enkelte noteringer, som må betegnes som de mest fremtrædende uden for Danmark, gennemgået grundigt, og turens deltagere fik nyttig viden med hjem til projektarbejdet.

Der er i projektperioden foretaget interview blandt en række af de større aktører inden for omsætning af smågrise (omsættere), og her er meldingen klar. Aktørerne deltager gerne i en fælles notering med ugentlig indberetning til både en kendt instans eller tredjepart. Dette med henblik på at kunne skabe en mere transparent prisfastsættelse ved flere indmeldinger på priser til den SPF-puljepris, som SPF i dag alene fastsætter. Puljeprisen fastsættes i dag ud fra de ca. 20.000 grise, SPF ugentlig omsætter, og sætter man det i sammenhæng med, at puljeprisen årligt er helt eller delvist med til at danne handelsgrundlaget for handel med ca. 18,4 mio. grise, vil det være relevant at få afprøvet en sådan model – fælles notering.

Grundlag og handel efter udvalgte noteringer

Væsentlige noteringer i EU

I det følgende er de betydende noteringer for prissætningen på danske smågrise nærmere beskrevet herunder.

SPF – Beregnet notering og puljenoteringen

Beregnet notering

Noteringen er baseret på Danish Crowns aktuelle notering på slagtesvin, som fratrækkes omkostninger og tillægges efterbetalingen. Altså er smågriseprisen baseret på den gennemsnitlige afregnede pris på slagtesvin, og noteringen beregnes ud fra det bedst mulige skøn over indtægter og omkostninger for henholdsvis smågrise- og slagtesvineproducenten.

Noteringen på smågrise fastsættes således, at smågrise- hhv. slagtesvineproducenten opnår det samme afkast på den investerede kapital i produktionsapparatet.

Noteringen er for almindelige produktioner (ej specialproduktioner). Endvidere er den beregnede gennemsnitspris for alle smågrise (dvs. inkl. grise, som måtte have fejl og dermed mindre værdi).

Den beregnede smågrisenotering fastsættes på baggrund af den aktuelle pris på slagtesvin – og ikke den forventede pris om 3-4 måneder, hvor grisene slægtes. På kort sigt kan det være "uretfærdigt". Set over en længere periode betyder det mindre, idet uretfærdigheden udlignes.

Den beregnede notering blev etableret på et tidspunkt, hvor stort set alle smågrise blev opfedet i Danmark. I dag eksporteres imidlertid op mod 40% af smågrisene.

Prisen på smågrise i Danmark påvirkes i stigende grad af markedsprisen på smågrise på eksportmarkederne.

Den stigende eksport betyder, at prissætningen på smågrise i stigende grad vil blive bestemt af markedsnoteringen – prisen på eksportmarkederne.

Sådan beregnes smågriseprisen

Bedrift	7-kg	30-kg	Integreret	Afregningspris
Fremstillingspris	213	368	883	10,39
Aktuelle priser uge 39	223	384	914	10,75
Forskel	10	16	31	0,36

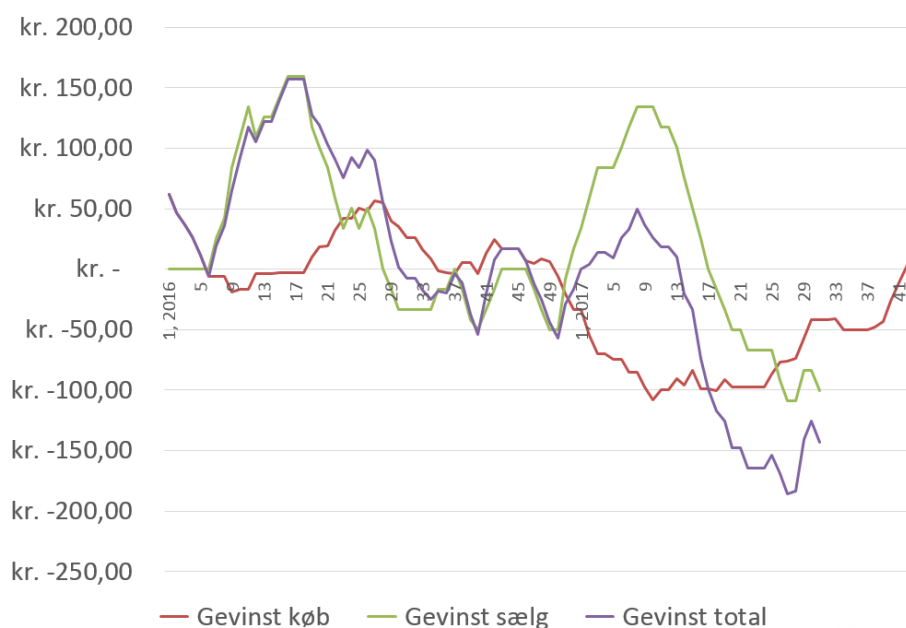
Den beregnede smågrisepris fremkommer ved:
Fremstillingspris +/- halvdelen af resultatet i en integreret besætning inkl. transport af smågrisen

12-ugers forecast

Det er ikke muligt at lave et 12-ugers forecast på dækningsbidraget. Ser vi fx på et indkøb af smågrise i uge 3 i år, til en forhøjet puljepris, kunne dette svare sig, da noteringen på slagtetidspunktet er steget, så der er en gevinst på konjunktoren.

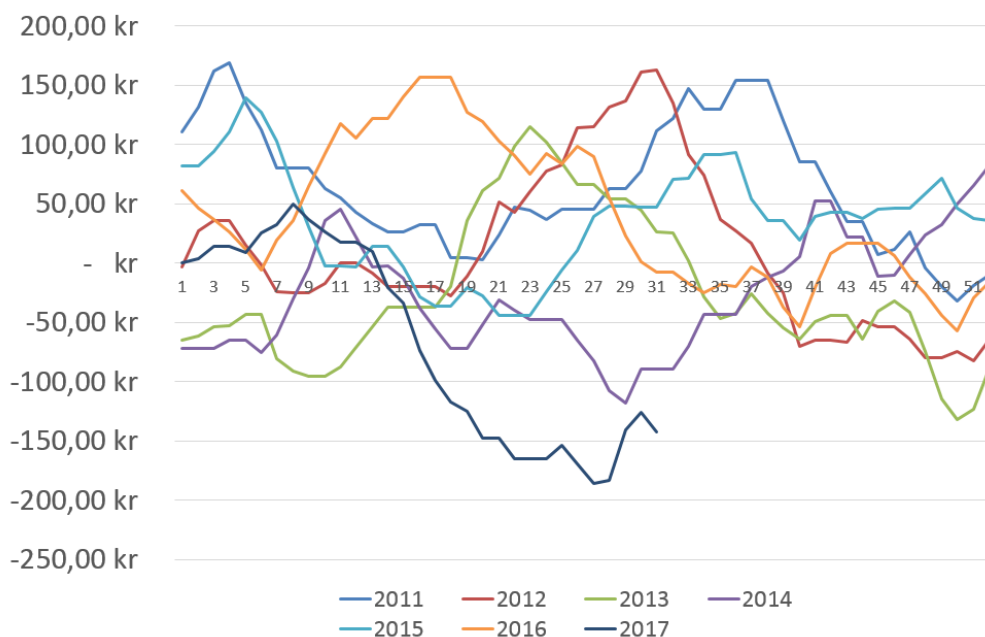
Omvendt ser det ud, hvis vi tager udgangspunkt i uge 17 i år og laver et indkøb, hvor puljeprisen også er forhøjet i forhold til den beregnede notering, men noteringen på slagtetidspunktet for disse grise 12 uger senere er faldet, og derved kan der ikke opnås en konjunkturmæssig gevinst på købet.

Figuren her under viser de seneste to års potentielle gevinst/tab på totalen ved en sammenligning mellem et indkøb enten via beregnet notering eller puljenoteringen og slagtenoteringen 12 uger herefter.

Figuren herunder viser gevinst/tab på "konjunkturer" uge for uge de seneste syv år og konkluderer samtidig, at det ikke er muligt at lave et 12-ugers forecast på gevinst/tab i DB på slagtesvineproduktionen.

Det giver derfor ikke mening at indregne dette i den beregnede notering.

Puljenoteringen

En gang ugentligt samles SPF's salgsmedarbejdere for hvert af de enkelte smågrisemarkeder for at drøfte det aktuelle udbud af frie danske puljegrise og efterspørgslen på de enkelte markeder (Tyskland, Polen, Danmark, Italien m.fl.). De enkelte landes forventninger til de kommende afregningers priser på kød er en central faktor for efterspørgslen og de enkelte markeders priser.

Det skønnes, at SPF's udbud af frie grise er ca. 20.000 grise om ugen eller 1 mio. smågrise om året, mens puljeprisen skønnes at indgå i handlen med 18,4 mio. grise om året. Grundlaget for puljeprisen er således noget mindre end for Nord-West noteringen og Best Piglet Price, men rummer til gengæld markedsmekanismer fra alle de centrale smågrisemarkeder i Europa. I tilfælde af store markedsforskelle i mellemmarkederne, fx Italien, reguleres det over tillæggene.

SPF's puljepris har stor transparens omkring sundhedsstatus, men rummer også mindre transparensvariation i priserne omkring tillæg/fradrag ved partistørrelse, vaccinationer, vejetidspunkt mv.

Grundlaget for SPF-Danmarks markedsnoteringer

Formål:	Uafhængigt fastsat smågrisepris for den kommende uge baseret på udbud/efterspørgsel
Mål:	Gennemsnitlig markedspris for 7- og 30-kg smågrise
Standard:	National kg-regulering Gns. 28 – 32 kg Mindste gris 26 kg og største gris 35 kg
Ansvarlige:	SPF-Danmarks salgsmedarbejdere (DK+Eksport)
Tidspunkt:	SPF-markedsnoteringer fastsættes hver torsdag, indberettes til SEGES senest kl. 13.55.

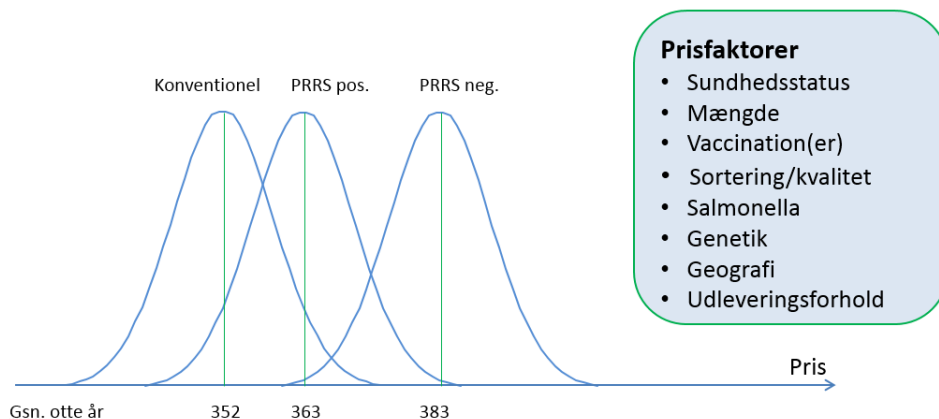
Grundlaget for SPF-Danmarks markedsnoteringer

Markedsmekanismer:

- Udbuddet af smågrise fra danske smågrise-producenter
- Efterspørgslen efter smågrise fra købere i Danmark og i udlandet
- Trenden i markedet og markedspsykologi
- Slagterinoteringer i Danmark og udlandet og forventninger til slagterinoteringer på markederne
- Tillæggene "arbejder" på markederne

SPF-Danmarks markedsnoteringer

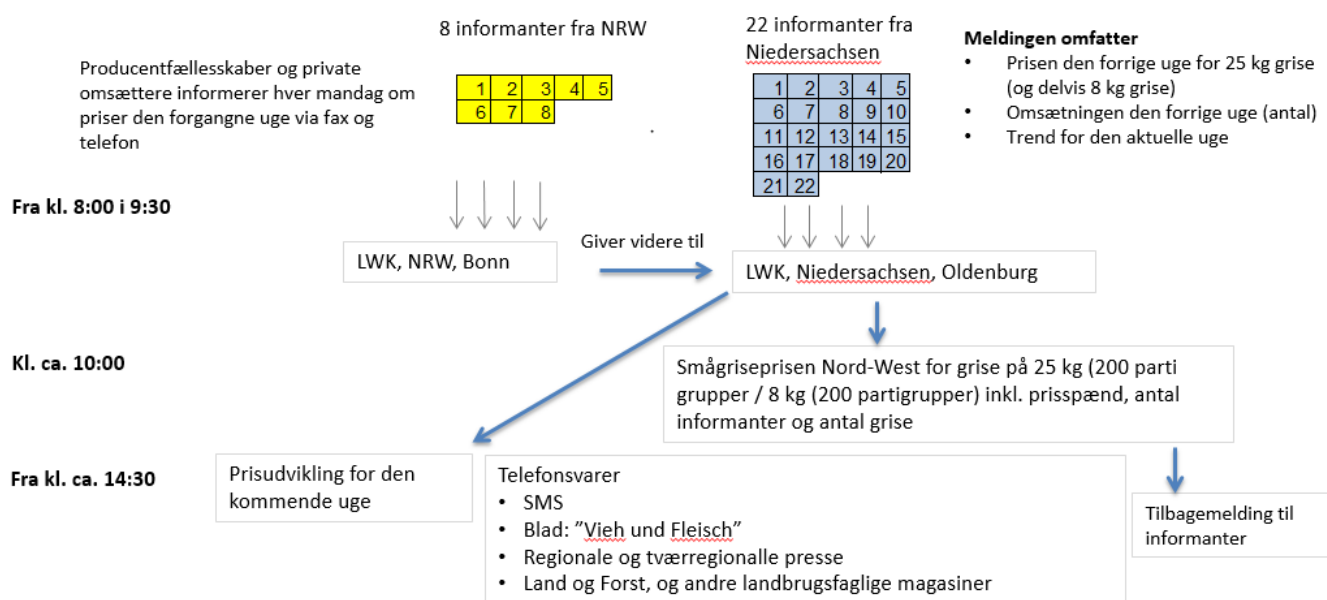

Nord-West noteringen

Vores undersøgelser viser, at Nord-West noteringen klart er den største, og den skønnes brugt i handel med ca. 45 mio. europæiske smågrise. Den er alene bestemt ud fra en årlig omsætning på ca. 8 mio. tyske grise i Niedersachsen og Nordrhein-Westfalen – altså ingen importerede grise. Hver uge indberetter ca. 30 lokale grisehandlere deres priser, som samles, og medianen udregnes. Der angives en spredning samt en transparens på kiloregulering, vaccineomkostninger og partistørrelse. Der gives også tillæg for sundhed, kvalitet af grisene mv. Typisk betales der 8-12 euro inklusive transport for købere.

Nord-West noteringen

Beskrivelse af fremgangsmåde ved fastsættelse af noteringen

Best Piglet Price

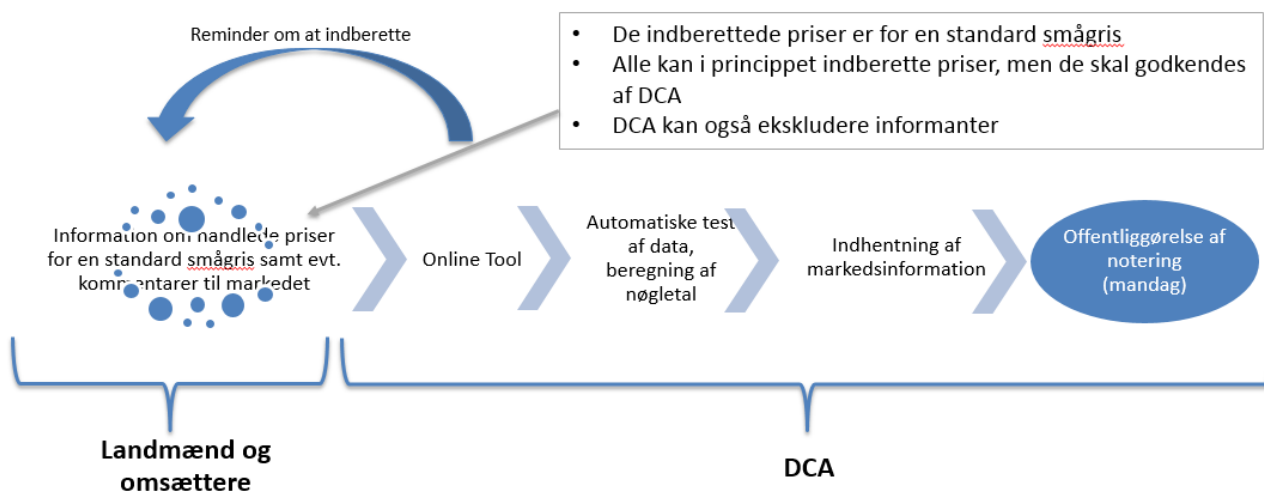
Best Piglet Price er et nyt initiativ taget af griseforhandlere i Holland. Ud fra vores undersøgelse skønnes den brugt i handel med ca. 9 mio. grise. Der er en tæt sammenhæng til Nord-West noteringen. Ca. 11 større grisehandlere og nogle landmænd indberetter hver uge priser til en uafhængig analyseenhed, DCA. Alle kan i princippet indberette priser, men de skal godkendes af DCA. Det er samtidig også muligt for DCA at ekskludere informanter. De indberettede priser er for en defineret standardsmågris, som er mere præcise end for en dansk puljegrise. Det er dog ikke helt klart, om de klare definitioner bruges helt som

tiltænkt, og der er ingen tvivl om, at der også i Holland arbejdes med tillæg/fradrag, som det kendes fra Tyskland og Danmark, afhængigt af individuelle forhold i markedssituationen. Definitionen på en basissmågris i Best Piglet Price er: 25 kg, mindst 3 uger ved fravæning, opdrættet på plasticspalter, mindst 0,3 m² pr. smågris efter fravæning, basis 2 vaccinationer samt at grisen skal være sund!

Best Piglet Price metoden

11 større grisehandlere indberetter til DCA

Der er en tæt sammenhæng til Nord-West Noteringen

Kan vi lære noget?

Transparens

Transparensen i prissætningen vil i den grad blive øget, såfremt flere omsættere skulle indberette priser til en ny fælles markedsnotering. Der er dog en række faktorer, der gør sig gældende i, hvorvidt dette kan lade sig gøre, og om dette overhovedet er lovligt.

En model, hvor flere handelsparametre som fx vægt, antal vacciner, partistørrelse, PRRS-status, sundhedsstatus etc. fastsættes til et konkret udgangspunkt, vil give et mere overskueligt marked for den enkelte køber/sælger af smågrise og navigere i samt handle ud fra. En sådan basis for "markedsgrisen" ville se sådan ud: **Vægt: 30 kg - partistørrelse: 650 stk. - antal Vacciner: 0 - PRRS: Negativ - sundhedsstatus: Myc eller bedre - transport: Hentet og vejet ab gård.**

Dette vil samtidig komme til udtryk i et fald blandt de mange tillæg, der i dag præger markedet i alle mulige retninger. De forsvinder dog ikke, men det vil klart danne grundlag for, at "normalfordelingen" så at sige vil kunne blive indsnævret.

Overordnet er der behov for et troværdigt marked – de store udsving er noget skidt for alle parter. Selvom gennemsnitsprisen over året ikke vil ændre sig meget, så vil en større transparens medvirke til, at de store udsving i prisen kan undgås, og det vil være til gavn for både købere og sælgere af smågrise.

Tillæg/fradrag går ikke væk, men kunne være mindre og mere gennemsigtige.

En fælles indberetning vil kunne mindske tillæg/fradrag og samtidig gøre prisen mindre, men det vil ikke medføre, at disse helt forsvinder. Det er vigtigt her at huske, at handel med grise er et levende marked, hvor flere ubekendte faktorer spiller ind, og at der altid kan være købere/sælgere, der med forskellige udgangspunkter vil kunne se flere scenarier i samme gris/produktion og heraf byde forskelligt på den samme gris. Derfor forsvinder tillæg og fradrag ikke, og erfaringerne fra Tyskland og Holland viser det samme.

Øget markedsinformation

Et fælles forum for indberetning af priserne vil kunne bibringe en øget markedsinformation i forhold til både afsætningsmuligheder og priser. Den vil dog stadig blive svær at ramme med 100 % pga. ovenstående faktorer og forhold. Dog vil en ugentlig offentliggørelse af spredningen i de indberettede priser øge transparensen.

Lovlighed

En fælles indberetning med udvalgte aktører i markedet kan stride mod konkurrencelovgivningen, og derfor har vi under projektet fremsendt en skrivelse til Forbruger- og Konkurrencestyrelsen, hvor vi spørger til lovligheden af et indberetningssystem, hvor de største omsættere indberetter en pris. Denne henvendelse mangler vi stadig svaret på. Men selvom det skulle være lovligt, kan puljeprisen kun styrkes hvis SPF vil være med.

Kan vi løse at integrerede producenter fristes til i perioder at eksportere deres grise – NEJ

En fælles indberetning og heraf tættere prismatch i markedet vil ikke afhjælpe at integrerede producenter til tider ønsker at sælge deres smågrise direkte til eksport i de perioder hvor priserne når højder hvor dækningsbidraget fra slagtesvineproduktionen også kan dækkes ind i smågriseprisen.

Overordnet konklusion

En fair, gennemsigtig og troværdig smågrisepris vil være en af de helt centrale forudsætninger i udviklingen af nye produktionsmodeller/ejnerformer, som er nævnt under anbefaling #1 og #2 i Vækstpanelets rapport "Flere grise på danske hænder".

Projektet viser, at spredningen i priserne ville blive mindsket ved en ny og mere transparent prisfastsættelse og noteringsmodel, end den, vi kender i dag.

Det tillidsfulde samarbejde omkring en fair, gennemsigtig og ikke mindst troværdig smågrisepris skabes via et tillidsfuldt samarbejde. Derfor er den beregnede notering også udviklet for mange år siden, og den er det bedste grundlag for en dansk baseret markedspris. Den store eksport betyder dog, at danske smågrise i dag prisfastsættes ud fra markedsforhold i hele Europa, og i det marked vurderes Nord-West noteringen og SPF-puljeprisen i dag at være det bedste udgangspunkt for danske smågrise.

Undersøgelsen har bragt ny viden og skabt større indsigt, men ikke skabt grundlag til at etablere et forslag til en ny markedspris – kun forbedringsforslag.